

Sygn. akt I ACa 1486/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Robert Jurga
Sędziowie:	SSA Teresa Rak SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Powiatu (...) - Powiatowego Urzędu Pracy

w O.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w O.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w (...)

z dnia 21 lipca 2017 r. sygn. akt I C 2955/16

uchyla zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie w sprawie przekazuje ją Sądowi Okręgowemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Teresa Rak SSA Robert Jurga SSA Hanna Nowicka de Poraj

I ACa 1486/17

UZASADNIENIE

Powód Powiat (...) – Powiatowy Urząd Pracy w O. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w O. kwoty 110.041,39 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi w sposób szczegółowo wskazany w pozwie i kosztami procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że zawarł z pozwaną pięć umów dotyczących zatrudniania w ramach prac interwencyjnych skierowanych przez powoda bezrobotnych, którzy ukończyli 50 rok życia. Przedmiotowe umowy zobowiązywały

pozwaną, między innymi, do niedokonywania w czasie ich trwania zwolnień z pracy zatrudnionych pracowników, z przyczyn dotyczących zakładu pracy, pod rygorem odstąpienia przez powoda od umowy. Pozwana złamała powyższe zobowiązanie umowne i dokonała wypowiedzeń umów o pracę trzem osobom dlatego też powód od zawartych z pozwaną umów odstąpił a pozwem niniejszym dochodzi zwrotu zrefundowanych przez niego wynagrodzeń, nagród oraz składek na ubezpieczenia społeczne zatrudnionych bezrobotnych, których pracodawca pozyskał celem wykonywania prac interwencyjnych.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, zarzucając, że z zawartych z powodem umów wywiązywała się prawidłowo. Zdaniem pozwanej zapis § (...) pozwana umów zezwalający powodowi na odstąpienie od umów i żądanie zwrotu refundowanych świadczeń zdecydowanie wykracza poza ramy nakreślone ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 roku w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne. Podała, że przywołane akty prawne nie nakładają obowiązku zamieszczania treści określonych w § (...) zawartej umowy a ich faktyczne zamieszczenie w umowach nosi znamiona klauzuli niedozwolonej, co wywodzić można z faktu, iż przymiot abuzywności kształtuje prawa i obowiązki konsumenta (w tym wypadku beneficjenta programu) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a nadto taki układ praw i obowiązków powoduje rażące naruszenie jego interesów.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu adekwatnie do wyniku sporu.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy ustalił, między innymi, że pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w O. powstała w wyniku podziału (...) Spółdzielni Mieszkaniowej. Od początku istnienia pozwanej Spółdzielni oświadczenia woli za spółdzielnię mogą składać dwaj członkowie zarządu lub jeden członek zarządu i osoba przez zarząd do tego upoważniona (pełnomocnik).

W ramach dokonywanego zatrudnienia w 2015 roku pozwana postanowiła skorzystać z programów oferowanych przez Urząd Pracy w O. mających na celu dofinansowanie miejsc pracy w pełnym wymiarze czasu pracy skierowanych osób bezrobotnych, którzy ukończyli 50 rok życia oraz w ramach prac interwencyjnych.

W dniu 1 kwietnia 2015 roku Starosta (...), w imieniu którego działał Dyrektor (...) Urzędu Pracy – J. S., zawarł z pozwaną, reprezentowaną przez Prezesa Zarządu – M. G. umowę nr (...) w sprawie dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia w 2015 roku oraz umowę nr (...) w sprawie organizowania i finansowania prac interwencyjnych w 2015 roku.

W dniu 4 maja 2015 roku powód zawarł z pozwaną reprezentowaną przez Prezesa Zarządu – M. G. umowę nr (...) w sprawie organizowania i finansowania prac interwencyjnych w 2015 roku na zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych 2 osób bezrobotnych skierowanych przez powoda na stanowisko robotnika gospodarczego. Okres zatrudnienia osób bezrobotnych skierowanych przez Powiatowy Urząd Pracy miał trwać 180 dni, tj. od 4 maja 2015 roku do 30 października 2015 roku.

Kolejną umowę powód zawarł z pozwaną reprezentowaną przez Prezesa Zarządu – M. G. w dniu 1 czerwca 2015 roku, tj. umowę nr (...) (...) w sprawie organizowania i finansowania prac interwencyjnych w 2015 roku ze środków rezerwy Funduszu Pracy, zgodnie z którą pozwana zobowiązała się zatrudnić w ramach prac interwencyjnych 1 osobę bezrobotną skierowaną przez powoda na stanowisku malarza budowlanego na okres wynoszący 180 dni, tj. od 1 czerwca 2015 roku do 27 listopada 2015 roku.

Umową nr (...) z dnia 2 listopada 2015 roku w sprawie organizowania i finansowania prac interwencyjnych w 2015 roku zawarł pomiędzy Starostą (...), w imieniu którego działał z-ca Dyrektora (...) Urzędu Pracy w O. M. S. a pozwaną również reprezentowaną przez Prezesa Zarządu – M. G., Spółdzielnia zobowiązała się zatrudnić w pełnym wymiarze czasu pracy w ramach prac interwencyjnych 1 osobę na stanowisku kasjerki. Okres zatrudnienia tejże osoby

bezrobotnej skierowanej przez Powiatowy Urząd Pracy został ustalony na 180 dni, tj. od dnia 2 listopada 2015 roku do dnia 29 kwietnia 2016 roku.

Pozwana w ramach zawieranych umów zobowiązała się do zawarcia ze skierowanymi przez (...) Urzędem Pracy umów o pracę na wskazany w umowie okres, a nadto do kontynuowania zatrudnienia przez dodatkowe, określone w umowie miesiące (§(...)pkt(...), § (...)). Została zobowiązana ponadto do poddawania się kontroli (...) (§ (...)), a nadto do niedokonywania zwolnień z pracy dotychczas zatrudnionych pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie trwania umów pod rygorem odstąpienia Urzędu od realizacji umów (§ (...)).

Zgodnie z § (...) zawartych między stronami umów organizator prac interwencyjnych i prac w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia, zobowiązany był do zwrotu otrzymanej refundacji kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenie społeczne, wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od całości kwoty udzielonej pomocy od dnia wypłaty pierwszej kwoty udostępnionych środków, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania starosty w przypadku: niedotrzymania warunków umowy, a w szczególności § (...) pkt (...) i §(...) złożenia niezgodnych z prawdą informacji, zaświadczeń lub oświadczeń w zakresie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

Rada Nadzorcza pozwanej Spółdzielni jeszcze przed zawarciem z powodem przedmiotowych umów o dofinansowanie podjęła kilka uchwał o zmianie struktury organizacyjnej Spółdzielni polegającej na likwidacji niektórych stanowisk pracy na podstawie art. 10 ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz.U z 2015 r. poz.192 j.t). W szczególności Spółdzielnia na podstawie uchwały Rady Nadzorczej z (...)roku zlikwidowała stanowisko pracy kierownika administracji zajmowane przez M. W., a uchwałą z dnia (...)roku stanowiska: instruktora muzyki piastowane przez W. P. i koordynatora ds. windyacji w zespole (...) A. L.. Wypowiedzenia umów o pracę zostały doręczone M. W. w dniu 25 lutego 2016 roku z uwagi na jego długotrwałą nieobecność w pracy powodowaną złym stanem zdrowia, W. P. w dniu 9 kwietnia 2015 roku, a A. L. w dniu 8 kwietnia 2015 roku.

Powód przeprowadzając kontrolę w siedzibie pozwanej Spółdzielni w dniu 11 marca 2016 roku w protokołach kontroli ustalił, iż wywiązuje się ona z warunków zawartych umów i nie stwierdził żadnych nieprawidłowości. Jednakże pismami z dnia 17 marca 2016 roku powód wezwał pozwaną Spółdzielnię do podania informacji czy w okresie od dnia 1 kwietnia 2015 roku do chwili obecnej były dokonywane zwolnienia pracowników w trybie ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

W odpowiedzi na powyższe pozwana pismem z dnia 29 marca 2016 udzieliła Urzędowi Pracy w O. wyjaśnień wskazując, że przed podpisaniem umów z Urzędem Pracy na zatrudnienie bezrobotnych Rada Nadzorcza podjęła decyzje o likwidacji trzech etatów uchwałami z dnia 15 stycznia 2015 roku i 26 marca 2015 roku, przy czym wypowiedzenia umów o pracę nastąpiły później. Pozwana nadto poinformowała powoda, że od chwili podpisania umów z (...) Urzędem Pracy na zatrudnienie bezrobotnych, czyli od 1 kwietnia 2015 roku ani Rada Nadzorcza, ani Zarząd Spółdzielni – świadome konsekwencji – nie podjęły żadnej decyzji dotyczącej zwolnień pracowników, zarówno z przyczyn ich niedotyczących w trybie ustawy z dnia 13 marca 2003 roku, jak i z żadnych innych przyczyn.

Powód mimo złożenia przez pozwaną wyjaśnień pismami z dnia 20 kwietnia 2016 roku wypowiedział warunki podpisanych uprzednio umów w sprawie dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia oraz organizowania i finansowania prac interwencyjnych współfinansowanych ze środków Funduszu Pracy oraz wezwał pozwaną do zwrotu uregulowanej refundacji części wynagrodzenia i składki ZUS.

Oceniając powyższe fakty Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne.

Powód swoje żądanie oparł na naruszeniu przez pozwaną Spółdzielnię § (...) umów w sprawie dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego, który ukończył 50 rok życia oraz umów w sprawie

organizowania i finansowania prac interwencyjnych, jakie strony zawarły na przestrzeni 2015 roku. Sąd Okręgowy nie ocenił tego zarzutu, przyjął bowiem, że podstawę oddalenia powództwa stanowi przesłanka wyprzedzająca – nieważność zawartych przez strony umów, w świetle przepisu art. 58 § 1 kc.

Sąd Okręgowy zauważył, że wszystkie umowy o refundację były podpisywane z ramienia Spółdzielni wyłącznie przez Prezesa Zarządu – M. G.. Tymczasem przepis art. 54 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 roku - Prawo spółdzielcze (Dz.U.2016.21 – j.t.) stanowi, iż oświadczenia woli za spółdzielnię składają dwaj członkowie zarządu lub jeden członek zarządu i pełnomocnik. W spółdzielniach o zarządzie jednoosobowym oświadczenia woli za spółdzielnię mogą składać również dwaj pełnomocnicy.

Odwołując się do poglądów wyrażanych w orzecznictwie i literaturze Sąd Okręgowy wskazał, że w zakresie składania oświadczeń woli za spółdzielnię obowiązuje ustawowa zasada reprezentacji łącznej. Oznacza to, że oświadczenie woli jest skutecznie złożone tylko wówczas, gdy pochodzi ono bądź od zarządu in corpore, bądź od co najmniej dwóch członków zarządu, bądź od jednego członka zarządu i pełnomocnika. Naruszenie zasady łącznej reprezentacji powoduje nieważność czynności prawnej – art. 58 § 1 kc. Bez względu na liczbę członków zarządu oświadczenie woli tylko dwóch z nich lub jednego łącznie z pełnomocnikiem mają znaczenie prawne oświadczenia woli całego zarządu. Dla oceny skuteczności takiego oświadczenia na zewnątrz obojętne jest, czy treść jego jest zgodna z faktyczną wolą zarządu wyrażoną w jego uchwale. Dotyczy to także przypadku, gdy zastrzeżono w statucie, że określone sprawy należą do wyłącznej kompetencji całego zarządu.

Kolejno Sąd zauważył, że artykuł 54 § 1 zdanie pierwsze pr. spółdz. jest przepisem prawa zaliczanym do kategorii iuris cogentis, co oznacza, że postanowienia statutu nie mogą stanowić inaczej (np. zastrzegać, że oświadczenia woli za spółdzielnię składa jeden członek zarządu). Oświadczenie woli złożone przez jednego z członków zarządu jest natomiast skuteczne tylko wtedy, gdy opiera się na upoważnieniu zarządu wyrażonym w uchwale.

W niniejszej sprawie Prezes Zarządu M. G. nie została upoważniona do samodzielnej reprezentacji Spółdzielni przez zarząd podczas podpisywania przedmiotowych umów o refundację. Żadna z zawartych umów nie zawiera wzmianki o podjętej w tym celu uchwale, taki dokument nie został też przedłożony do sprawy. Z odpisu zupełnego z KRS dotyczącego Spółdzielni (...) w O. wynika, że oświadczenia woli za Spółdzielnię składają przynajmniej dwaj członkowie zarządu lub jeden członek zarządu i osoba przez zarząd do tego upoważniona (pełnomocnik).

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd Okręgowy uznał, że wszystkie pięć umów, z których powód wywodzi swoje żądanie zapłaty są nieważne, jako sprzeczne z art. 54 § 1 prawa spółdzielczego.

Zdaniem Sądu Okręgowego uwzględnienie powództwa nie jest możliwe, skoro zostało ono oparte na § (...)nieważnych umów o refundację. Sąd nie mógłby także zasądzić na rzecz powoda żądanej sumy z innego tytułu. Powód w sprawie był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, a sformułowane przez niego żądanie oparte zostało na konkretnej podstawie. Wskazanie przez powoda przepisów prawa materialnego, mających stanowić podstawę prawną orzeczenia, wprawdzie nie jest wymagane, jednak nie pozostaje bez znaczenia dla przebiegu i wyniku sprawy, albowiem pośrednio określa także okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie pozwu. Skoro powód złożył pozew o zapłatę na podstawie naruszenia § (...)zawartych z pozwaną umów o refundację, to pośrednio określił fakty, które mogą wchodzić w grę przy subsumpcji pod ten właśnie przepis, który dotyczy w szczególności niewywiązania się z zobowiązania nałożonego na powódkę w §(...) tychże umów, tj. niedokonywania zwolnień z pracy dotychczas zatrudnionych pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie trwania umowy pod rygorem odstąpienia urzędu od jej realizacji, to niepodobna doszukiwać się w jego żądaniu i twierdzeniach podłoża do rozpatrywania sprawy na gruncie przepisów dotyczących np. bezpodstawnego wzbogacenia.

Sąd zwrócił uwagę, że powód w toku sprawy był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika w osobie radcy prawnego. Pełnomocnik powoda formułując żądanie wyrażone w pozwie musiał liczyć się z tym, iż zostanie ono potraktowane profesjonalnie ze wszystkimi procesowymi konsekwencjami. Przeprowadzone w wyznaczonym pozwem kierunku postępowanie dało wynik negatywny, co obligowało Sąd do oddalenia powództwa w całości. Powód mógł w toku procesu skutecznie zmienić żądanie i wnieść o zasądzenie na jego rzecz dochodzonej kwoty tyle, że z tytułu

bezpodstawnego wzbogacenia. Wprawdzie roszczenie powoda miałyby wówczas całkowicie inną podstawę faktyczną oraz prawną, lecz nie wpłynęłoby na właściwość Sądu z uwagi na jego wartość. Do skutecznej zmiany powództwa konieczne jedynie było zgłoszenie zmienionego żądania w piśmie procesowym zgodnie z treścią przepisu art. 193 § 2¹ kpc. Z uwagi na okoliczność, że powód nie dokonał takiej zmiany, Sąd nie miał obowiązku z urzędu dokonywać merytorycznej oceny postępowania pod kątem bezpodstawnego wzbogacenia i rozstrzygać o nim.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy oddalił powództwo a o kosztach procesu orzekł na zasadzie art. 98 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego **zaskarżył w całości apelacja powód**, zarzucając – między innymi – nieważność postępowania (art. 379 pkt 2 k.p.c.) w związku z występowaniem w sprawie niewłaściwie umocowanego pełnomocnika pozwanej. Które było dokonane w dniu 1 grudnia 2016 roku przez B. P., pełniącą funkcję prezesa zarządu pozwanej w dniu udzielenia tego pełnomocnictwa i M. K. (1), nie pełniącego już funkcji członka zarządu (wiceprezesa) – w związku z rezygnacją złożoną przez niego w dniu 21 września 2016 roku, skutkująca brakiem mandatu do pełnienia funkcji w zarządzie pozwanej.

Pozwany domagał się wystąpienia do Sądu Okręgowego w(...)o dołączenie akt sprawy IC 2934/16, w których znajdują się oświadczenia i dokumenty w oryginale, a które Sąd Okręgowy rozpoznający sprawę uznał za wiarygodne wydając wyrok ustalający nieważność uchwały Rady Nadzorczej pozwanej spółdzielni nr (...). Powód dołączył kopie oświadczenia M. K. (1) z dnia 21 września 2016 roku o rezygnacji ze stanowiska wiceprezesa zarządu, uchwałę Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni z (...) w której nie wyrażono zgody na rezygnację M. K. (1) z pełnionej funkcji oraz kopię wyroku Sądu Okręgowego w K., sygn. akt IC 2934/19, którym ustalono nieważność opisanej wyżej uchwały rady nadzorczej pozwanej spółdzielni.

Podnosząc powyższy zarzut powód domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania w sprawie i przekazania sprawy Sadowi Okręgowemu w (...) do ponownego rozpoznania.

Pozwana wniosła odpowiedź na apelację, jednakże ta została zwrócona pozwanej na zasadzie art. 132 § 1 k.p.c

SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE.

Apelacja pozwanej jest uzasadniona. Skuteczny okazał się zarzut nieważności postępowania, wywodzony z treści art. 379 punkt 2 k.p.c.

Zarzut nieważności został oparty na okolicznościach zgłoszonych po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym, tym samym Sąd Okręgowy – co należy stanowczo podkreślić – nie ponosi żadnej odpowiedzialności za to, że do nieważności postępowania doszło.

Pozwany dołączył do apelacji kopie dokumentów, z których wynika, że w dniu 21 września 2016 roku M. K. (1), pełniący funkcję członka zarządu (wiceprezesa) pozwanej spółdzielni, zrezygnował ze sprawowanej przez siebie funkcji. Oświadczenie to dotarło do rady nadzorczej pozwanej Spółdzielni najpóźniej w dniu (...)roku. W tym bowiem dniu Rada Nadzorcza podjęła uchwałę nr (...)nie wyrażającą zgody na powyższą rezygnację.

Powyższe fakty Sąd Apelacyjny uznał za przyznane przez pozwaną (art. 230 k.p.c.). Pełnomocnik pozwanej złożył co prawda odpowiedź na apelację, jednakże pismo to zostało mu zwrócone na zasadzie art. 132 § 1 k.p.c., zarządzeniem przewodniczącego z dnia 2 maja 2018 roku. Pełnomocnik pozwanej, mimo prawidłowego zawiadomienia, nie stawiał się też na rozprawie apelacyjnej w dniu 5 czerwca 2017 roku. Tym samym pozwana nie złożyła żadnych zarzutów względem twierdzeń zawartych w apelacji powoda, dlatego też Sąd Apelacyjny uznał za przyznane fakty wykazane kopiami dokumentów dołączonych do apelacji. Sąd miał tu na uwadze wyniki całej rozprawy. Oświadczenie M. K. (1) koresponduje z tym co zostało ustalone w toku postępowania, to jest że na skutek zarzutów stawianych pozwanej przez powoda, na tle wykonywania łączących strony umów organizowania i finansowania prac interwencyjnych, sprawa nabrała rozgłosu i doprowadziła do rezygnacji ze stanowiska Prezesa Spółdzielni M. G.. Logicznym jest, że taką rezygnację złożył również Zastępca Prezesa Spółdzielni M. K. (1).

Zgodzić się należy z poglądem zawartym w apelacji, że oświadczenie M. K. (1) wywołało skutek w postaci ustania członkostwa w zarządzie spółdzielni z dniem w którym doszło do Rady Nadzorczej Spółdzielni, jako organu reprezentującego spółdzielnię, w taki sposób, że mogła ona zapoznać się z jego treścią (art. 61 §1 k.c.). Pogląd ten znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, którego przykłady przytoczone zostały szczegółowo w uzasadnieniu apelacji i nie wymagają powielania. Jak wynika z ustaleń Sądu Apelacyjnego oświadczenie M. K. (1) o rezygnacji z członkostwa w zarządzie dotarło do Rady Nadzorczej Spółdzielni na najpóźniej w dniu 29 września 2016 roku. Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w (...) z dnia 30 marca 2017 roku, sygn.. akt IC 2934/16, iż uchwała Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni z dnia 29 września 2016 r o „niewyrażeniu zgody na rezygnację” M. K. (1) nie odniosła skutku. Oświadczenie o rezygnacji było bezwarunkowe „oświadczam, że rezygnuję”. Skutku ustania członkostwa nie przekreśla dalsza część oświadczenia, gdzie M. K. „poddął się” dyspozycji Rady Nadzorczej. Pozwana nie złożyła żadnych oświadczeń co do treści przedmiotowego dokumentu, nie zakwestionowała bezwarunkowości oświadczenia M. K. o rezygnacji z członkostwa w zarządzie, nie przedstawiła żadnych twierdzeń czy też wniosków dowodowych w tym przedmiocie.

W tej sytuacji zarzut nieważności postępowania musiał odnieść skutek. Występujący w sprawie imieniem powoda adwokat G. O. został umocowany do działania imieniem pozwanej w dniu 1 grudnia 2016 roku. Dokument pełnomocnictwa (k. 118) został podpisany przez Prezesa Zarządu pozwanej B. P. i Zastępcę Prezesa – M. K. (1). Tymczasem w tej dacie M. K. (1) nie był już członkiem zarządu spółdzielni i nie pełnił w nim żadnej funkcji a odmienny stan faktyczny nie został przez pozwaną wykazany.

Jak wynika z treści art. 54 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 roku – Prawo spółdzielcze (Dz.U.2016.21 – j.t.) oświadczenie woli za spółdzielnię składają dwaj członkowie zarządu lub jeden członek zarządu i pełnomocnik. W spółdzielniach o zarządzie jednoosobowym oświadczenie woli mogą składać również dwaj pełnomocnicy. Analizę tej normy przedstawił w innym kontekście Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, prawidłowo wskazując, że w/w przepis ma charakter normy bezwzględnie obowiązującej, która wprowadza w spółdzielniach zasadę reprezentacji łącznej. Problem skutków niedochowania reprezentacji łącznej jest przedmiotem kontrowersji w doktrynie (por. przegląd stanowisk w tym przedmiocie w publikacji Prawo Spółdzielcze pod redakcją W Osajdy, Legalis). Nie budzi jednak wątpliwości, że wobec zasady łącznej reprezentacji pozwanej powództwo dla Adwokata G. O. nie zostało skutecznie udzielone i taki stan procesowy istniał w dacie zamknięcia rozprawy apelacyjnej przez Sąd II instancji. Czynności procesowe podejmowane były podejmowane przez pełnomocnika procesowego, który nie był należycie umocowany i nie zostały sanowane przez prawidłowo działających przedstawicieli pozwanej. Doszło zatem do nieważności postępowania (art. 379 § 2 k.p.c.).

Nieważność postępowania jest uchybieniem procesowym tej rangi, że ustawodawca zobowiązuje sąd do wzięcia jej pod uwagę w granicach zaskarżenia z urzędu (art. 378 § 1 k.p.c.). Sąd Apelacyjny był zatem zobowiązany do dokonania oceny zarzutu nieważności, nawet gdyby przyjąć, że dokumenty potwierdzające tę wadliwość zostały złożone do akt sprawy z naruszeniem art. 381 k.p.c. Wreszcie należy przypomnieć, że w orzecznictwie przeważa pogląd, który podziela Sąd Apelacyjny w rozpoznawanej sprawie, że uprawnienie do powołania się na brak właściwego umocowania pełnomocnika przysługuje obu stronom procesu (por. przegląd orzecznictwa w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2014 roku, III CSK 278/13).

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie sprawę przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Rzeczą Sądu Okręgowego będzie przeprowadzenie postępowania w pełnym zakresie po uprzednim wezwaniu pozwanej do przedłożenia prawidłowego pełnomocnictwa.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowi przepis art. 386 § 2 k.p.c.

SSA Teresa Rak SSA Robert Jurga SSA Hanna Nowicka de Poraj